

Brev från och till medlemmar av familjen Gjørwell växlade åren 1780-1811 Ep...

Gjørwell, Carl Christoffer,

HS Ep.G 12:2

National Library
of Sweden

Denne afskr. har varit tillhöra dottern, fru Margareta.
B R E T. Ifrån kungl. Bibliothecarien C. E. Gjörvell till Hr. Joh. Gust. Gyllen-
Torggren; dikt. Solituden, Söndags-Förmiddagen, den 27 Nov. 1796. Kij 7

innehåll:

I Begärd afskrift lämnas: 1) Den Sköna 3. November. 1796. 2) Elevernes
Spel på Dramatiska Theatern. 3) Besök hos k. Rådet Baron Rosenhane och
Kammaren Baron d'Albedihl. 4) Kuratörens drag af Konung Gustaf 17.
5) Min vix ämnen. 6) Gradus ad veritatem, convictionem & Tranquillitatem
animi. 7) Berge Rådet Norberg och hans Ryfsea Fru. - Bilagor: Brasjväs-
ting med Fru Lindegren.

147

Har fitter jag nu, Min Egen John Gustaf, och njuter den i Morgen-
dillaten omrämnade flera dycksaligheten. Dagen är i ansende til
årstiden skäligen varmer, Solen uplyser begge mina Rum, jag är
ensam, och jag skrifver dessa rader till Dig, min ädle och älskvarde
vän. Efter du var så god och änteligen ville hafva en afskrift af
mit sista Brev till Fru Lindegren, så vil jag icke låta den, jämte
afskriften af hennes Brev, hvorna mit är svar, komma så ensame
Dig i handa, utan beledsaga dem med några, kanske med
för många rader; men det går med Brev till Vänner såsom med
våra samtal: de taga ingen ända.

Tillåt då aldrasörst, at ifrån detta Rum, och vid des utsigt at
den varmere Djurgården, mit Hjerta än en gång hembär Dig des
hela Takfägelse för den sköna tredje November, en Dag, hvors
Minne hos mig aldrig skal förgås: ty en större, en ofsyndigare
lycksalighet, än den jag då med Dig delade, kan icke mer än
ganfka fällan falla på min lott. Den sig hjälptillbudande
Anledningen till vår då gjorde Promenade, den sommar-värma,
som rådde i Luften, det långsamma vandrandet öfver den förfä-
Djurgårds-nyden, åsynen därifrån af Stad och Land, de quar,
sittande Löfvens bokige och omvälande förgen, de till som
hittills ofedda Landskaper, tillkyndade delo af årstiden,
deli genom de mindre löfika träden, de glada ögon hurmed
Du

Du alt detta beskedade, den glada Känsla, som härvid upvade dit
Hjerta, kort sagt: hela din Lycksalighet öfver min egen, och under
et färdant återutgående af Livet, af Naturen och Vänskapen, kallades
vi det vackra Rum, där vi äto vår lilla middag, som nu frakade
dubbelt god, ty vi voro enlösa, och demme timme förskönades än
vidare medelst utflugten genom begge Fönstren: ty solen kallade på
öfver genom det ena, och vid det milda, fast låga, gång ännu uplyste
den vackra Parken, men förgylde ändå mera den klara och helt
falla. vatten-ytan af viken, under hvass tätta afskådande genom
det andra fönstret vi så ofta liksom öfver en ny värld uti våra
Sinnen. våra samtal om Vänskap och vittorhet, våra önskar och
Välöfningsningar för de mig kärafte Personer på Regerings-
gatan, på Sättra och i Norrköping, om jag får så fåga, helgade
denne för våra Hjertan såftare, så förgyrningsrike Slögtids-
dag; och i afseende på det framfarna, som vi endast känne,
skall den ock härnäst bli vår ärlige Slögtidsdag. under
alla dessa Känslor gingo vi sedan hand i hand till skoleuden,
njöto där en kort men gusf skilja, och haftade sedan till den
äpven falla döningen på Regerings-gatan, för at där kysse
den välgjörande, och så många Lycksaligheters tildalande Jon
Dönbros händer. Åh Väste Gaste! hvarjone skrifer jag så om-
ständeligen om allt detta? Jo, af den ädlaste af al Egoism: ty
jag flyttar därunder min tänka, mit minne, min bidning,
min Känsla uti alla dessa förtessliva, för mit Hjerta så verkliga
Lycksaligheten - i lifvonen, om andres så betrakta - tillbaka:
allt nog, jag njutar det ädlaste, det käraste af all som jag njutas
kan och vil. Tillåt, at jag slutar denna slammfaga om en
fröndesdag, tillbragt af vänne Vänner med följande Gyltes, på
och begge så väl präglade vers:

unser Lebens Wunsch sey stiller Friede,
guter Bücher eine kleine Zahl,
ein geprüfter Freund mit einem Liede
und der Spargamkeit gefunder Mahl!

Men på Takfjamhetens få väderes Väg stadd, har jag än en
Erkänsla at Dig hemtåra, den för dit Sällskap i går afton vid
Elevernes Spel på Dramatiska Theatern. Vi skilde åt utän att få
tala om det vi där sågo. Detta, ehuru artificiell, speltatle har dock,
få fina Nojen, och i njöto dem. Flickan, som spelte Alexis eller
Desereurens Rôle, tog sig väl ut med sin Action, hade Röst och
Gester för sig, men et Ansigt, som spror emot Sorg och Förtristlan, et
Ansigt organiseradt och alltid benäget för Skratt, et Ansigt, uti
trivsket under Pären Löjet framlyfte, borttog allt för mycket af
det samma eller mötbarande intrycket hos åskådaren; utomdes
väl ingen Skönhet, men dock icke ful Flicka. Däremot Lek-
system, som spelte den förlovsade eller Alexis Fästern, hade Ans-
igtet emot sig, ful, kornärrig, ördra både Partier och Trag;
fullvärt blir hon utomdes grofemod. Besymmerligt, at uti denna
förmödeligen ännu jungfru-skara fanns ej en enda rätt
vacker Flicka, om icke den, som spelte Bonde-gosens Rôle, med
ögon och minner, som lära fånga mängen verkelig Gos; äfven
få den lilla Stugg-ungen, som spelte Bonde-flickans Rôle, med
ispariga ögon och vacker Sång: ty din lilla vackra Flicka, den
få naiva, lifliga och spalkagliga både Sångerskan och titören,
och hvilken i går hade blott en Presentations-Rôle, hörer ej til
denna utfattning, ätan är en liten län-skönhet ifrån själva
Stora världen, jag menar Operan. Af alla de unge Gosarne
hade blott min Gos, den unge Frodel, et vackert Ansigt; men
ljusa Ögonbryn gjöra hans regard mindre stände, och en alltid
tänt Näsa gör hans Declamation och Sång icke nog klar och
behaglig. Gosen har elijt alla en Skalles rörelser, maner och
åttäp; men blir dock aldrig en Polypheme: ty få liten och nu
redan i mål brottet ammonicerar han åtminstone ingen redactable
ufforateur. Men Väse Du! hwartil denna nya utfattning, i
full den unge Koninggen blir kall för hela det karsliga Sång-

Spel- och Dans-verket, hvad blir då af alla dessa Flickor och alle
desse Gossar? Minst hälften af dem äro förlorade för samhället
och alla för våra Nöjen. Med ämmanda Ansigten, lut lefnad, föga
seder. - huru olyckelige blija de icke då för sig själva! Dock
forty och förhensfull, som et klof och en kläpnidspad icke kunna
vara utan Spectacler; så lära de fleste på et eller annat sätt
finna sit Dröd. -- Här på stället, och de öfrige utplanteras på
Erterne: ty jag kan uträkna minst 10 Städer, som äga del-
ficierade, dels ambulatoire Tropper, utbyggande deras Invånare
med fina Silanger.

Nu något också om denne Dag, väl förståendes den immarande.
nyssagen med dager. - ty Ottsfångar om vintern kan jag aldrig
vänja mig vid, emun för Vän jag är af dem de andre Årtiderna.
var mit första, at gå in i Museolouen och källa på de aldaskönaste
blåa och gula Blomster, som ligga där uti prämla fönstret, ännu
behålla hela sin färging, och kitta jag jät ifrån min mig så
kära Dotter i Norrköping, kort efter min återkomst därifrån.
Jag ser dem alltid med dubbelt Nöje, alltid med källa af Önsket och
Talefambhet. Sedan ser jag Bildstenen till Dig, källa mig och gick ut.
Såst utväntade jag Baronerne Rosenhane och d'Albedijle. Där
taltas an gamla, nya och nyaste Historien, där kallas de sedan
kända och så förträffeliga Characters. Dragen har vår unge
Konung med nya, kitta alla sammanlagdes förbinda of
till så mycket fröne Vördnad, Kärlek och Äydnad. En Konung
vid så unga år och med sådan magt börjar regera med
så mycket klokhet, Kärlek och Godhet; hvad bådars icke
hans Regering för sålla Tider, om Skinder icke läggas emot
hans nyssat och hans Säger icke förkortas? God beivare dem!
Minnes Du den Berättelse, som Profsten Wallensten gjorde of om
Konungens Söfsten, unge Lars Stenbergs? När jag för den mig
utur dänderyds Kyrkolok lofvade att skrifa honom, skal
Du

Du också få et Exemplar därpå: ty jag ämnar dela den ankering
på många händer, til vederbörlig af en ung, gudfruktig och
ordhällan Konung. Men var det icke besynnerligt, at Baron
Köpenhane, ej kunde gifva mig fullfäcker underrättelse om
rätta uthoppet til Gustaf Adolfs Statue, som nu lyser för
alles våra ögon? Hvad til Konsten höres skal du imödel,
tid skaffa mig; det Historiska skal jag väl ändå få rätt på.
Jag gick nu vidare den så vackra Grefve Thure-gatan, eller
min så kallade Via amoenæ, til Ladugårds-landet; tog så
den yttre omgatan, där jag ser Skogen och Marken så ofta
för mit öga, samma Gata, den vi nyss gingo. Jag kom då
ihög, hvad Du sade mig uti et visst ämne; men då skal
det först rätt jägna mig, när det blir hos Dig egen samman-
bunden Tanke, en Principe därutur härledd, och med fäcker
tillfredsställelse inom eget Hjerta följd och öfverd: då är
men uti sin egen Individu uplyst och fri, för fet eget
Local självständig och lyckelig, uti ingen Tanke- eller Kämp-
väg, aldränst uti sådant högmål; hvarom då just var fråga;
må si antaga något på Credit, om jag så får säga; nej! vi skote
hjelpse observera, comparera, raisonnera, abstrahera, concludera
och applicera. Oförmådet närkades jag Solituden, steg lätt up,
före de höga Trapporna; men knapt var jag inkommen uti
mina fädda och glada Rum, så får jag et Besök af Dergs Rådet
Hörberg, som bor en Trappa under mig. Du känner honom
icke, men skal lära känna honom: ty han är tillika
Architect och stor Teknare, en Man af många Kunskaper,
som mycket seft och uppehållit sig länge uti Ryssland. Därifrån
kom han i Moskva med en ung Fru, som han fäst i Moskva
och heter Wolff. Han bjöd mig äta middag hos sig; men då
jag icke kunde mottaga detta tilböd, måste jag änteligen
följa ned med honom och hälsa på hans Fru. Minna är, min
Ber,

Retraite, min vinterkappa, Förmiddagstiden, allt detta kunde icke
gälla till min usfakt. Jag följer honom således ned, föres in i
Sång-kammaren, hvar Jun kommer in; vi talte Tyfka och jag
tilbragte där en rätt angenäm Stund. Hon är ung, vacker, spelar
sit Clavier; kanske hon också sjunger, läser gerna, hållt dockar uti
Tyfka Vitterheten. Hennes ansigte är mycket intressant, godt,
önt, något litet mjätfjukt; skal icke säga om Ögonen vore
bruna eller onörkblåa; men släret är mörkt. Hela Tyfket har
något intagande, äfven som hela väfendet. Sin västen medel-
måttig, Gången något långsam, börjar tala litet Svenska.
Jag lofvade upvakta henne med lecture, och till en början med
några af de nyligen med Posten erhållna Musen-Almanachen,
hvilket mycket behagade den lilla Näden. Jag ärnar presentera
Dig för henne, och vederfars Dig samma Höflighet som mig, för
måste den ända mycket mera kännas för Dig delicieuse, ehuru
det lören vara blott en Nytt Sed, som våre Cavalierer gerna skulle
se införd i Sverige: -- ty när jag skulle taga afsked och kyssa
hennes lena och vackra Hand, och jag ifrån denna stiltude
reste mig åter up, för at emottaga en god Blick ifrån det sköna
ögat, kyfste hon mig riktigt på kindbenet icke långt ifrån
munnen, och så at jag kände läpparnes öfverle. -- Dotter tyft,
tyft, tyft! Detta, ehuru, hållt i ansende till mig, aldeles o:
skyldiga Galanterie decouvenancierade docke för hela min väl-
talighet, at jag ej kunde säga något enda ord mera, hvarken
på Svenska eller Tyfka; utan, således regalerad, kastade
jag upföre min trappa och fette mig ned för at skrifva detta Breff.
Håll nu det till godo. Det kommer ifrån

Din

Junskyldige Vän,
Gjörwell.

Bilagor.

Bilagor.

1.

Stycken utur: Grafve Oxenstiernas än utrykta Pöme, kalladt:
Dagens Ständer och det fjärde Sång: Natten.

Välkommen, Södda Sömn! Slij åter jordens fagnad!
Tag kenskan i förvar och gif de hjertan hägnad,
Som under plågans tyngd sigärde Dagens slut!
Bekymret undflyr dig, du känner inga tårar,
och i din fristadt helgd, som saknaden ej farar,
gjut ingen klagan ut.

Re'n i hans trogna hägn, där livets minnen vika,
Lik som i grafvens djup de dödeliga lika
ej röna tyngden mer af ödets enväldet rätt.
När löfd i nöjets fann den lycklige sig glömmet,
på ögon slii gråt, för dem han ljuset gommer,
hans hand är lika lätt.

Fäst ej hans magt förstör de qual, som ofö bedröfva,
hvad han ej quäfva kan, allt nog at han kan döfva:
att nog, at at vårt lif han ögnalickt beskär,
och döfver någon gång vårt öde med sin dimma
om ofö en vällust gif, hon mindre glädjen timma
än plågans glömska är.

*

*

*

Et Norrskan, som sin fart kring himlens öknar leder,
för hennes lägsta fot sit gyllne tärke breder.
Af Purpurs flammar flänkt, des strimmors klara Sky,
som lik en vågig eld i mörkrets tomhet bäfvar,
med färgers vbeständ i lätta strålar väfvar,
som tändas, skifta, fly.

än

Än med et nät af gull de Stjernerne betäcka,
Än flägta, skiljas åt och om hvarannan väcka,
Än mötas i en krets och tända Solar ögn,
Än som en vidsträckt ring de kärma regnets böga,
Än nedergångens glans, än morgonrodnans låga
med usen Skiftens Öppn.

Svart för et fredligt ljud det lätta Sken förskimmer.
Liksom ur Skogens värd i höjden månan hinner
bland genomlysta moln, som öppnas kring des skot.
i rymden, där hans moget en kärmad Dagning målar,
et fält af mörk Safir, betäckt af nya strålar,
hans intåg tar emot.

Sin moget vid månans blick en hemlig ess sträcker,
och tankans frödda kraft och hjertats känsla väcker,
som enflig, öm och djup, förfamlas på en gång;
han hör ej glädjens ljud sin stillhet timmar störa,
och kärlek blott och sorg til vittne honom göra
af deras blugga läng.

*

*

*

I Skuggor, som er sorg för mörkerets timmar klagen!
Som flyn ur grafens djup och frukten skåda dagen!
tår handa detta hägn gaf edert Sällskap frid?
Är det er matta suck, som mig på vädret väcker,
er lätta sväfningens fläkt, som löfvets darrning väcker
vid jordens midnatts-tid?

När vänskap någon hit af edert antal leder?
När han min sorg begär? när någon fins bland edert.
Som känt igen min röst och sväfrar i min famn?
Säk! Säk! jag ock en gång, bland eder tyfva Skara,
skal sucka kring en vän och i des hjerta frans
på mit begrätna namn.

Slutet

* * *

Slutet lyder således:

Men snart uti min Sång jag Nattens målning lyktar,
förrän hun oförmärkt ur Jordens äfven flyktar,
af Sömn och Frimmar följd, till Skuggens tyfsta Strand.
Re'n tekenas Solens väg af morgonrodnans händer,
Som öppnar Eftarns Port och med sin fakla tänder
den förtef grynings sand.

Min stillhet är ej mer. Jag des välgerning saknar.
Dånd menstkor återföd, bekymret kring mig vaknar;
med Dagens början ny, hans omsorg väntar mig.
Men du, förfrundna Natt, som fredat desfa lunder!
Om jag till någons Vål kan helga mödans stunder
Skal jag ej följa dig.

2.
Afskedslång.

Förgät ej mig, när Nöjets ömma Skötes
mot dig är sträckt och salnad mig förtär!
Förgät mig ej, då gyllet gör dig möte
och tillfel får den väg hvars ingång blomstrad är!
och då, när Glädjens tryggnad dig smickrande besöker,
och nyhetens behag din trofasthet försöker,
och då min förgäfnad blick med alfar säga dig:
Förgät ej mig! förgät ej mig!

Förgät ej mig, då ödet grymma dagar
off nycka med utur hvarandras flamm,
då skild från dig jag räknar långa dagar,
och söker fåfångt dig och kallar dig vid namn!
Skänk någon enstund åt tankan på min smärta,
och tala några ord med mig uti dit hjerta,
och hör den ömma suck jag dagligt skriker dig:
Förgät ej mig! förgät ej mig!

Förgät ej mig, när list den kulla jorden
det hjertat höjt, som slog så ömt för dig!
Oland änglarna, där högt up öfver jorden,
där skal min fria själ fullkomligt älska dig;
där skal hon öfver dig med troget öga blicka,
och då du lider här dig tröst och styrka skicka,
och smygga til din själ en röst som säger dig:
Förgät ej mig! förgät ej mig!

Bilagor.

B. K. & F. ifrån Fru Proffiman, Doctorinnan Anna Catharina
Lindegren *) till Kungl. Bibliothecarien C. C. Gjörnell; dat.
Farsfa, den 7. Nov. 1796.

Innehåll:

1) Öm Vänstan. 2) Sakenad Sälhet. 3) Bok- Commission. 4) Kläoving.

Min ädla Herr Læsesfor.

Vid den Tiden jag trodde min äfta Herr Læsesfor skulle
väntas tillbaka ifrån sin Norrköpings- Refa, gick jag länge
länge 2 gånger om dagen ned till Allé-gränden vid Landt-
vägen, där dröjde - tills klippet syntes ute - Gråtögd vände jag
alltid tillbaka: Han kommer inte - han kommer inte.

Min Trägårdsmästare hade brutat Sandgångarne; Grottan
var fräddad och prydd med de blommande ärfvens tid med gaf.
På et däruti fräddt bord ännade jag frambara Vänskapens
offer af Fruktan, af Källans vätn, och äfven en liten
Sumpse; - men allt är förlorat! Sälheten blir ej mera min
lott här i världen. -

i förlitan på Herr Læsesfor's ädla Hjerta vägar jag be-
gära en Vänskaps-Godhet, som för mig är högst betydande.
ibland de böcker, som var gode kyrkoherde, Magister
Gravallius, lånade mig, var äfven en kallad: Inledning om
Konung Fredric af Preussen, skrifne af en gammal officerare;
trykt på 1790-talet, om jag rätt minnes. - Jag vet ej af
hvad olycks-händelse denna bok bortkommit, och
Magister Gravallius har sjelf lånt henne, och jag vil ej för-
mycket, at en vän, för at tjäna mig, skulle sjelf hafva ledfamhet.

Min
*) Her nu, medellöfvenka, på Farsfa, Sätergård uti Södermanland,
kennes syster, den fräva rika enke - Fru Suther tillhörig; men under
hverd vikor hon där äter et Nådebröd vil jag hölft fortiga. Detta
har best lifogus, för at uplysfa begge Brevens innehåll.

Min ädla Vän, om möjligt är, för skicka mig denna Boken,
inbunden i bunt Band, och med min utänkrift inlemnad
den till Fru Suthers Betjent eller Piga, som har sina Rum
på nedra Dottern i Kieket; hvad hon kostar skal till samt
beträffas.

Mit hjerta hälsar Herr Skesforn. Herr Seiseteraren
Skullberg hälsas och mycket i frän

Min ädla Herr Skesfors

eviga vän

A. C. L.

Svaret

D. 1835
kongl
topp
i J. M.
sefor
Skull
Piga
Kieket
Kod
Stor
Brefvet
Nedernä
Kunna
härka
sefrad
udden,
fjerner
Nanne
Nöjen,
giffvan
mälal
Sagar
omvää
faldig
troligt
att delt